

De scherpste rede over deze zaak werd door den leider der Octobristen partij gehouden. Deze beweerde, dat in den loop van twee en een halve eeuw de Oud geloovigen en de Joden het middel geweest waren, waardoor de lagere en hogere ambtenaren zich konden verrijken. Niet alleen Gouverneurs, maar Generaal Gouverneurs hebben op kosten der Oud-geloovigen geleefd. Om tegen zulk een willekeur der administratie gewaarborgd te zijn, eischen de oud-geloovigen niets dan vrijheid van prediking. De tegenstanders van de wetsvoordracht vreezen, dat er misbruik gemaakt zal worden van de vrijheid, en willen daarom, terwijl de bestaande wetten voldoende zijn om misbruiken te keeren, juist die zijde van het leven der oud-geloovigen gemeenten, dat vrij moet zijn, de banden van het ingrijpendste administratief beheer aanleggen. Tegenover de bezwaren die men tegen de benaming van „Oud-geloovige gemeenten“ had, beweerde de spreker, dat het Russische volk niet zoo naïef was, dat het den Oud-geloovigen aartsbisschop van Moskou met den metropoliet van Moskou verwisselt. Men moest zich de woorden van het manifest van October herinneren, welke luiden: „Wij leggen der regering den plicht op, onzen wil stipst ten uitvoer te leggen, die daarin bestaat, aan de bevolking de onveranderlijke grondslagen der burgerlijke vrijheid op de beginselen der feitelijke onaanstaarbaarheid des persoons, van vrijheid van geweten, van spreken, van vergadering en van vereeniging te verliezen.“

Terwijl de tegenstanders van het voorstel lofrangen gezongen hebben op de nationale gevoelens, de dapperheid en monarchale gezindheid der Oud-geloovigen, willen zij hun toch de vrijheid onthouden. Daarop toonde de spreker aan, dat vele Oud-geloovigen in den oorlog met Japan dapper mede hebben gestreden, doch het was hun daarbij niet vergund, zich van den geestelijken troost hunner geestelijken te bedienen. Men zou ze voor den Czar en het vaderland in den dood, maar liet ze dan als honden sterven. In de hospitalen werden geen geestelijken der Oud-geloovigen toegelaten. Eindelijk werd dit door de bemoeiing eener Grootvorstin toegelaten. De spreker eindigde met te zeggen, dat het de plicht van de Doema was, de daad van liefde en vrede, waarvan de Ukase van October sprak, te volbrengen. De Doema nam het wetsvoorstel aan. Doch daarna is het nog niet tot wet verheven. De beslissing of de keizerlijke Ukase, waarbij volledige conscientie-vrijheid beloofd is, al dan niet een doode letter zijn zal, valt in den aanstaanden herfst. Dan komt de zaak voor den Rijkraad. Het is te hopen, dat ook dit lichaam zich voor vrijheid van conscientie verklaren zal.

Gemengd Nieuws.

Wij lezen in De Wachter: Frankrijk. Wat De Costa eens van dit land zei is daarop nog van toepassing:

„Van voren republiek, van achteren keizerrijk, in 't midden anarchie, in 't binnenst aan van stoffen, Gereed bij de eerste vonk met helisch geknal te ontloffen.“

Met weet hoe de regering met allen godsdienst in het publieke leven heeft gebroken en men God overal wegdrukt, met Hem niets wil te maken hebben. Arme mensch!

Ook weet men, hoe vijandig ze is tegen de kerk, niet omdat ze Roomsche is, maar de kerk als zodanig, omdat God en zijn Christus daar genoemd worden. Wel mogelijk evenwel, dat ze de handen nog eens zal vol krijgen met die zo gemasde kerk. Eenigen tijd geleden verklaarde kardinaal Andrieu in een predikatie in de cathedraal te Bordeaux, dat de wetten van Frankrijk slecht en bedorven zijn, en wij ze strijden met de belangen van kerk en huisgezin, men verplicht is aan zoodanige staatswetten de gehoorzaamheid te onttrekken.

Om deze woorden werd de kardinaal voor den rechter van instructie gedaagd, waar hij zich in korte maar krachtige taal ongeveer aldus verdedigde:

„Ik erken geen menselijke wet bij het besturen der zaken van mijn bisdom. Ik erken geen menselijke wetgeving. Wat ik zeg is een zaak tusschen mijn geweten, den Paus en God.“

Ik ontzeg het recht aan het Franische gouvernement mij te vervolgen wegens een beweerde overtreding van een artikel der zoogenoemde scheidingwet. Deze wet bestaat niet, beschouwd van de zijde der Katholieke kerk, wijl haar hoofd en heer deszelfs menigmaal heeft veroordeeld als strijdig met de autoriteit en vrijheid der kerk.

Ik vrees geen gevangenschap noch uwe rechtspleging, wijl die slechts tijdelijk zijn. En ik beroep mij van de uitspraak op Hem, wiens oordeel enkel gerechtigheid is, en zonder hooger beroep.

Weet daarom dat, zoo uwe vervolging tegen mij niet ophoudt, ik u sal toestaan mij ook zonder verdere verantwoording te veroordeelen. Want ik beschouw de vierschaar waarvoor ik hier terecht sta, als onbevoegd, daar zij haar macht ontvangen van een wet in strijd met de rechten der kerk en van het christelijk geweten.

Toen het verhoor geëindigd was, verliet de kardinaal met opgerichten hoofde, als eenmaal een Maarten Luther te Worms, de rechtzaal, terwijl een luid roerend en „Leve de kardinaal“ van alle zijden gehoord werd.“

WINCKEL.

Voor Kinderen.

DE BLINDE KUNSTENAAR.

III.

VERDER.

Den volgende morgen vroeg ontwaakte Joseph na een gerusten, diepen slaap, doordat de kerkdeuren geopend werden. Hij wachtte zich wel zich te vertoonen, en sloop zoodra hij geen voetstappen meer hoorde, voorzichtig van het orgel af en verder de kerk uit naar huis.

Geukkig wist hij goed den weg, zoodat hij zonder veel moeite de achterdeur van het huis bereikte, die meestal open bleef. Zoo kon hij hier even ongemerkt binnen komen, als hij de kerk verlaten had. In der haast begaf hij zich naar zijn kamerje en legde zich te bed, alsof er dien nacht niets bijzonders was gebeurd. Op den gewonen tijd verscheen hij aan het ontbijt; oom was nog niet weergekeerd en niemand vroeg verder iets. Zoo had Joseph allen tijd en gelegenheid om te overdenken, wat hij dien nacht had onderzocht en steeds meer en meer begreep hij hoe het vreemde ding, dat men orgel noemde, in elkaar sat.

Na veel nadenken had hij zich eindelijk een voorstelling gemaakt, die later bleek juist te zijn. Hij sprak er over met oom, met neef, met zijn makkers en al meer ging hem licht op. Een ding werd hem echter boven alles duidelijk. Hij moest ook weten, hoe de registers en de orgelpijpen werkten.

Hoe dat echter te weten te komen?

Er was zeker geen beter middel dan het persoonlijk te onderzoeken. Maar hoe?

Onverwachts werd hem daartoe de gelegenheid geopend. Ook de onderwijzer der school waar hij, gelijk wij weten, vrijheid had op bepaalde tijden te komen, had eens bij het jaarlijksch schoolfeest gelegenheid gehad zich te overtuigen van Josephs bekwaamheid in het bespelen van zijn instrument. 't Gevolg daarvan geweest dat hij met den knaap in een gesprek was geraakt, dat al spoedig kwam op hetgeen Josephs gedachten bleef vervullen, hoe het groote orgel werkte.

Ook de onderwijzer was niet in staat onzen Joseph behoorlijk in te lichten, althans zoo, dat deze bevredigd was. Daar deze laatste dit niet onduidelijk liet merken, beloofde de onderwijzer er met den organist over te zullen spreken. Met dezen was hij goed bevriend, daar de onderwijzer, gelijk ook nu nog wel het geval is, tevens de zangmeester was van het koor van knaapen en meisjes, dat in de kerk zong, terwijl de organist het met zijn spel begeleidde.

De orgelspeler was aanstonds bereid den weestgierigen blinden knaap te helpen, en liet hem op een bepaald uur bij zich in de kerk komen, op een tijd dat er geen dienst was. Het geheele orgel werd nu ontsloten, alle gedeelten werden zooveel mogelijk aan Joseph gewezen, de werking van registers en pijpen hem verklaard, terwijl hij vrijelijk vragen kon naar al wat hij wenschte te weten. Zijn harmonica, dat werd hem duidelijk was eigenlijk een orgel in het klein. Zeer dankbaar keerde hij huiswaarts, tevens niet weinig verblijd door de toezegging dat hij zoo vaak het orgel bespeelde werd, vrij daar op mocht komen om van alles nog beter begrip te krijgen.

Van dat verlot maakte de blinde een bijzonder trouw gebruik. Welke bedenkelijke gevolgen dit voor de rust der burgerij van Carlisle had zullen wij zien.

Vader Cats heeft eens zeer terecht gezegd:

Het leeren moet niet zijn gedwongen; De lust moet zitten in den jongen.

Maar is die lust aanwezig, dan is het ook soms verbaasd, hoe snel en zonder moeite dat leeren gaat, en hoe ver men het, onder Gods zegen, brengen kan.

Als gezegd maakte blinde Joseph een zeer trouw gebruik van het verlot hem gegeven om het orgelspel van nabij te hooren. Zelden sloeg hij een gelegenheid over en Oom liet het stil begaan en dacht bij zich zelf: wie weet waarvoor het nog goed is.

Dit zou in later dagen blijken.

Nog niet lang had Joseph als toehoorder het orgelspel trouw gevolgd, of hij begon van orgel en spel beide een geheel juist denkbeeld te krijgen, en zou heel graag zelf eens zijn bekwaamheden als toonkunstenaar op het orgel hebben beproefd. Maar daarop was vooreerst geen kans. De organist zou het nooit hebben toegelaten.

Op een avond had de koster der Munsterkerk zich te bed begeven, na de deuren gesloten te hebben en lag in gerusten slaap, toen er geluid weerklonk van de oude bel, wier keten buiten hing. De koster verbaasde zich wie daar, even na middernacht, nog mocht zijn.

„Hij haastte zich naar de deur, en riep eer hij opende.“

„Wie daar?“

„Ik ben, Willem Waller, uw bouman. Doe eens open.“

Geheel gerustgesteld ontloot de koster zijn deur. Zijn bouman die in der haast wat kleeren aangetrokken had stond voor hem.

„Neem me niet kwalijk, Stevens“ sprak hij, „dat ik u uit den slaap haal. Maar er is onraad in de kerk.“

„In de kerk? Wat bedoelt ge?“

„Wel, ik was nu juist van plan naar bed te gaan, toen ik uit de kerk duidelijk een geluid hoorde, alsof het orgel werd bespeeld. Ik dacht dat ik het mij verbeeldde, en ging naar mijn boren om te vragen of zij het ook gehoord hadden. En dat was zoo, schoon geen mensch begreep hoe het midden in den nacht zoo iets mogelijk is. Ik dacht zoo, kunnen het ook booze geesten zijn, die in het orgel zitten. Ik heb gehoord, dat zoo iets wel eens meer gebeurd. Ik heb ook geen licht in de kerk gezien.“

De koster had te diep geslapen om iets te hooren. Daar hij echter aan het spelen door booze geesten niet geloofde, zei hij:

„Kom eens mede, Waller, want hier hoor ik niets.“

Ze gingen nu beiden door de huisgang, en de koster ontloot de deur die uit zijn huis naar de kerk leidde.

„Was daarbinnen donker, maar niet stil. Want aanstonds hoorden beide duidelijk de tonen van het groote orgel, die soms vrij luid ruichten door het groote kerkgebouw.“

Verbaasd richtte beide hun blikken naar het orgel, voorloover dat bij het schemerlicht te zien was. Doch dit maakte hen niet veel wijzer. De buren hadden dus wel goed gehoord. De koster begreep er niets van.

„Gaat ge mee“ vroeg hij, „dan zullen we samen eens onderzoeken, wie zoo bij nacht en ontijd de rust verstoort. Ik ben hier nu twintig jaar, maar zoo iets is nog nooit overkomen.“

HOOGENDIJK.

Gereformeerde gezindheid.

Gereformeerde Kerken.

BEROEPEN: Axel, Chr. Bruins, te Hendrik-Ido-Ambacht. — Westergest, S. W. Bos, cand. te Zwolle.

AANGENOMEN: Hazerswoude, H. S. Bouma, cand. te Middelburg.

BEZANT: Hoek, R. Koolstra, te Haamstede. — Francker, G. Elshove, te Bodegraven. — Lange-rak b/z. De Lek, M. M. Horjus, te Soest. — Ierske, J. Brinkman, te Beilen.

Nederlandsch Hervormde Kerk.

BEROEPEN: Rottevalle, (toez.), P. Beijer, te Sebaldeburen. — Kamperland, gem. Wisscherke (als hulpred.), D. S. v. Veen, cand. te Utrecht. — Appingedam, W. A. Vermeer jr., te Delfzijl. — Gorredijk, A. T. de Boer, te Lippenhuizen. — Hellevorsthuis, A. B. de Winkel, te De Meern. — Elden (toez.), B. Ozinga, te Oudega (Fr.). — Brakel, J. P. Pauwe, te Bennekom.

AANGENOMEN: Kamperland, D. S. van Veen, cand. te Utrecht. — Ried ca., J. Buiskoop, te Dronrijp. — Leeuwen, E. Saraber, te Pesse.

BEZANT: Eenigenburg, H. Bax jr., te Hippolytushoek. — Wageningen, J. G. Haselager, te Dorkwerd (Gr.). — Hedel, A. Luteijn, te Aalst. — Hasselt, W. Zijlstra, te Bruchem. — Woudsend, A. A. Donselmann, te Hien en Dedewaard.

Advertentiën.

De Heer en Mevrouw GROSHEIDE — Schur geven kennis, dat hun door 's Heeren goedheid een welgeschapen

ZOON

werd geschonken.

Schiphauden, 8 Aug. 1909.

De Heer en Mevrouw DE JONG — Ruyt betuigen bij dezen, mede zsmers de weder zijdsche familie, hun hartelijken dank voor de vele blijken van belangstelling bij hun huwelijk onderhouden.

Amsterdam, 10 Augustus 1909.

De Familie TER MEULEN betuigt aan al degenen, die blijk van deelneming gaven bij de ziekte en het overlijden van onze geliefde Moeder, hartelijk dank.

Eefde, Augustus 1909.

L. G. WEISZ & Co.,
Commissionairs in Effecten,
WESTERMARKT No. 21
AMSTERDAM.

MAARSCHALKBRWEERD EN ZOON
in KERKORGELS. Zuilenstraat 14, Utrecht.

Zending onder de Joden der Gereformeerde Kerken in Nederland.

Met hartelijken dank ontvangen jaarlijksche contributien van Vreeland f 1; Nes en Wierum f 1; Klundert f 10; Wana f 150; Assen f 5; Hollum op Ameland f 1; Oostwilde Oitambi f 10; Wijhe f 250; Assen f 10; Holten f 250; Overschie f 1; Paesens f 1; Broek op Langendijk f 10; Haarlemmermeer o/s. f 5; Middelstum f 5; Apeldoorn f 5; Emmen (Dr.) f 250; Dijkshorn f 250; Siroobos f 250; Zonnemaire f 1; Zwolle f 10; Hattum f 250; Broek op Akkerwoude f 1; Nijkerk Veluwe f 10; Berg-Ambacht f 1; Echten f 1; Hendrik-Ido-Ambacht f 250; Rossum f 50; Genderen f 5; Beverwijk f 2; Velp f 1; Lekkerkerk f 1; Zwammerdam f 5; Dr. P. van Bijsterveld, Lunteren f 10; Mevr. Dr. v. Bijsterveld, Lunteren f 5.

Met aanbeveling, N. KOOPS, waarn. Penningm. Haringvliet 101.

Goedkope Uitgave van W. A. BRAKEL, Th. F., Redelijke Godsdienst.

3 zwarte deelen, onveranderd naar de beste uitgaaf, 3e druk, met kaartteekeningen en Portret van W. A. Brakel. De twee deelen ingenaaid voor slechts f 6.—; in linnen banden voor f 7.25; in half lederen banden voor f 8.75. Verkrijgbaar bij den Uitgever D. BOLLE, Hang 98 te Rotterdam en verder alom. Franco na ontvangst van Postwissel ad f 6.—; f 7.25 of f 8.75, waarop melden: W. A. Brakel.

RHEUMATIEK-LIJDERS!

Wilt gij werkelijk met Gods hulpe genezen worden? Gelieve dan postwissel te zenden ad 10 cts. of 2 postzegels à 5 cts. per brief aan 't Bureau „Onze Reiziger“ No. 101 te Sneek.

BEDWATEREN.

Geneesing en genehm. verzekerd. Voor gratis inlichtingen wende men zich met fro. brieven tot het oude adres Steenstraat 41 Leiden.

STOOMVAART-MAATSCHAPPIJ
Rotterdamsche Lloyd.

Maildienst tusschen Rotterdam en Ned.-Indië.
in verbinding met de diensten der Koninklijke Paketvaart-Maatschappij.

van	Rotterdam	12 m.	31 m.	Southampton	31 m.	van	Rotterdam	12 m.	31 m.	Southampton	31 m.	van	Rotterdam	12 m.	31 m.	Southampton	31 m.
Tabanan	14 Aug.	17 Aug.	21 Aug.	22 Aug.	26 Aug.	31 Aug.	1 Sept.	11 Sept.	16 Sept.	18 Sept.	2 Oct.	Willis	28	31	4 Sept.	5 Sept.	9 Sept.
Rindjani	11 Sept.	14 Sept.	18	19	23	28	14 Sept.	15	25	30	5 Oct.	Goentoor	25	28	2 Oct.	3 Oct.	7 Oct.
Ophir	9 Oct.	12 Oct.	16	17	21	26	13 Oct.	14	24	29	31	Kawli	23	26	30	31	4 Nov.
Sindoro	6 Nov.	9 Nov.	13 Nov.	14 Nov.	18	23	10 Nov.	11	21	26	29						

Alle Mailboots, uitgezondert de „Gedé“ hebben Eerste klasse midscheeps, 2de klasse in de Campagne.

EXTRA AFVAARTEN:

Naar Java en naar Macassar (eventueel met overlading):

21 Aug. 31. „MEDAN“, Kapitein F. KARST, laadt voor Sabang (Olieh-leh), Padang en Tjilatjap direct.

4 Sept. 31. „DJOCJA“, Kapitein laadt voor Sabang (Olieh-leh) en Padang direct.

18 Sept. 31. „MALANG“, Kapitein A. F. VAN DUYN, laadt voor Sabang (Olieh-leh), Padang en Tjilatjap direct.

De Hoofd-Agenten RUY & Co., Rotterdam en Amsterdam.
De Agenten EYKENSLEYTERS & TROMP, 's-Gravenhage.
Anna Paulownastraat 11.

De Gerant
VAN DE
Gereformeerde Kerken in Nederland.

Bureau: WARMOESSTRAAT 90, Amsterdam.

ADVERTENTIE-PRIJS

van 1—6 regels f 1.20,
ledere regel meer f 0.20.

CONTRACTEN

Bij contract voor het verbruik binnen één jaar van minstens:

500 regels 16 cents per regel,
1000 „ 14 „ „ „ „
2000 „ 12 „ „ „ „

LEVENSVZERZEKERING
de Nederlanden van 1845

BRAND - - VERZEKERING
INBRAAK
DEN HAAG (vroeger Zutphen) Directie HENNY
KAPITAAL f 4.000.000.00
RESERVEFONDS f 1.250.000.00

Wed. P. VAN EIJK & ZONEN
Hoofdkantoor: AMSTERDAM, Damrak 60.
Bijkantoren: AMSTERDAM, Dam 13-15-17.
HILVERSUM, Langestraat 65.
HAARLEM, Kruisweg 69.
ROTTERDAM, Zuidblaak 62, bij het Postkantoor.
DORDRECHT, Wolwevershaven 23.

Belasten zich met de uitvoering van EFFECTENORDERS.
Nemen en geven GELDEN op PROLONGATIE.
Sluiten BELEENINGEN.
Ontvangen GELDEN à DEPOSITO tegen dagelijks vast te stellen rentekoers.
Wisselen VREEMDE BANKNOTEN en MUNTSPECIEN.

Groningsche Hypotheekbank voor Nederland.

Gevestigd te GRONINGEN.

Telefoon Intercommuniaal No. 674.

Maatschappelijk Kapitaal f 1.000.000.

Uitstaand bedrag aan Hypotheken op 31 December 1908, f 2.556.762.50.

aan Pandbrieven f 252.950.—.

Commissarissen: Prof. Mr. D. P. D. FABRIS, J. H. DE WAAL, MALEFJIT, A. W. SCHIPPERS, Jhr. H. A. WITTEWAALL VAN STOETWEGEN, H. LUKING, Mr. P. DIELEMAN, E. G. WENTINK.

Raad van Toezicht: Jhr. TERPSTRA, Mr. H. VAN DER VEGTE, M. UBBENS.

Geeft uit 4 pCt. Pandbrieven.

koers 99 % in stukken van f 1000.—, f 500.—, f 100.— en f 50.—, verkrijgbaar ten kantore der Bank, bij alle Agenten en Effectenhandelaren. Inlichtingen geven te Amsterdam de H.H. L. G. WEISZ & Co. Westermarkt 21 en RADIUS en DANE, Prinsengracht 63, te Rotterdam de heer H. DANE, Haringvliet 49.

De Directie: M. BROUWER, Mr. W. SWITTERS, F. J. BOLT.

LUXETTE, NIEUWSTE BRILLEN.

voor veraf en lezen te zamen.

Uitsluitend bij: DIRK HÜTTER, Opticien,

Tel. 8829. „ 12 Taksteeg 12, Amsterdam.

Stichtische

Wijnhandel.

ZEIST.

(Uitsluitend)

Avondmaalswijn.

„DE HARP“

— MAANDELAAD —

ter BEVORDERING van de TOEKUNST onder de

CHRISTENEN in NEDERLAND.

Onder Redactie van F. PIJLMAN en

medewerking van de Heeren J.

GOEDFROY te Steenwijk; Mr. H.

Graaf VAN HOGENDORP, te 's-Hage;

Dr. D. J. KARSEN en J. B. W.

KOELMAN, te Amsterdam; F. J.

SCHWEINBERG, te Nijmegen en

Anonymus.

Men vrage gratis proefnummer aan

— Kantoor: —

Breeuwerstraat 18, Amsterdam.

Abonnementprijs 50 cents per jaar.

Vrije Universiteit.

In dank ontvangen:

Voor de Vereeniging:

Aan Contributien:

Van den heer S. Bax te Woudrichem f 250.

door den heer L. Onvlee te Baarn f 125 50.

Aan Collecten (voor de Theol. faculteit):

Van de Gereformeerde Kerk te Klundert

f 28.27 1/2; te Fijnaart f 11; te Willemstad

f 9.63 1/2; te Zeevlieden f 7.35 1/2; te Breda

f 8.38 1/2; te Raamsdonk f 4.88; te Moerdijk

f 7.17; te Oosterbeek f 17.92 1/2; te Zutphen

f 16.40; te Middelhamnis f 6.74; te Stellen-

dam f 4.54 1/2; te Oudorp f 2.73; te Rockanje

f 3.54; te Slidrecht f 26.98; te Oosterveld

(Texel) f 8.03; te Aalten f 30.66; te Kamerik

f 5; te Koekengen f 8.40; te Loenen f 4.16

te Mijdrecht f 7.35; te Vreeland f 2.37 1/2; te

Wilnis f 4.68; te Oppenhuizen f 12.41 1/2.

Voor de Medische faculteit:

(Contributien). Door den heer Mr. D.

Okma te Sneek f 120.

(Schenkingen). Door den heer A. E.

Toren van H. A. V. te S. f 5; door den heer

H. Rollman te Bodegraven van N. N. f 5.

Voor het Studiefonds:

Door den heer H. Rollman te Bodegraven

van N. N. f 5.

H. W. VAN MARLE Jr.,

Penningmeester.

Amsterdam, Keizersgracht 162.

R. C. VERWEIJCK,

Vragenboekje op de Leerplichtwet

ten dienste van ouders, onderwijzers, enz.

Prijs f 0.25.